

PERSBERICHT 20 september 2022

Chimpansees doen aan politiek en smeden cruciale coalities: “Het is uiterst belangrijk dat ze aan hun onderlinge relaties werken”

ZOO Antwerpen benadrukt het belang van de chimpanseesamenleving

Chimpansees doen elke dag aan politiek. Coalities maken, banden smeden, bluffen, contacten onderhouden en netwerken: dat zijn allemaal cruciale taken voor elke chimpansee om de harmonie in hun groep te behouden. Want wie zich de beste politicus toont, eindigt het hoogst op de sociale ladder. Wanneer de dieren zich niet op hun taken kunnen focussen, dan zorgt die afleiding voor een lagere plek in de rangorde. “Het is dan ook uiterst belangrijk om te begrijpen hoe de politieke wereld van chimpansees in elkaar zit en om te benadrukken dat de dieren zich vooral op hun eigen samenleving moeten kunnen focussen”, zegt ZOO Antwerpen.

In een chimpanseesamenleving is er altijd werk aan de winkel: de dieren voeren een strijd om op de hoogste trede van de hiërarchische ladder te kunnen staan. En dat doen ze op een heel bijzondere manier, namelijk door aan politiek te doen en onderlinge relaties te versterken en te verbeteren.

Netwerken bouwen

“De kwaliteit van de relaties gaat samen met de tijd die je er als individu in investeert. Dat is zo bij mensen, maar zeker ook bij chimpansees”, legt zoölogisch directeur Linda Van Elsacker uit. “De mensapen moeten eerst en vooral continu bezig zijn met het opbouwen en versterken van hun eigen relaties. Dat doen ze bijvoorbeeld door elkaar te vlooien of voedsel met elkaar te delen. Er is ook een tweede belangrijke factor in het spel. Elke chimpansee monitort best ook de relaties tussen andere individuen. Wie maakt plaats voor wie? Wie vlooit wie? En wordt die ook zelf gevlooid? Wie heeft het grootste nest? Wie moet de restjes bij elkaar scharrelen? Door de politieke structuren te ontdekken, weten zij zelf wie ze best te vriend houden of hoe ze hun positie kunnen verbeteren”, aldus Van Elsacker.

Mee deelnemen aan de chimpanseegemeenschap is heel belangrijk, blijkt uit de observaties van ZOO Antwerpen. “Wanneer disputen of misverstanden ontstaan in een groep van mensapen, moeten de dieren hun goede relaties kunnen inzetten. Het is op zulke momenten belangrijk om een goede verstandhouding te hebben met soortgenoten om niet in de klappen te delen en de wonden te kunnen likken. We zien gelukkig vaak positieve reacties wanneer chimpansees een goede voeling met de groep hebben. Dan pikken ze perfect de signalen op van partners die bijvoorbeeld tijdens een ruzie op hen willen rekenen. Sommige dieren zijn daardoor echt onafscheidelijk. Dan is het systeem in hun samenleving in harmonie.”

Met dank aan onze structurele partners

Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen vzw
ZOO Antwerpen | ZOO Planckendael | Elisabeth Center Antwerp

Koningin Astridplein 20-26 | B-2018 Antwerpen | België | T +32 (0)3 202 45 40 | F +32 (0)3 231 00 18
RPR Antwerpen 0404.697.757 | IBAN BE54 4096 5906 2197 | BIC KREDBEBB

♻️ Steun het milieu en gebruik zoals de KMDA milieuvriendelijk papier

Buitenbeetje met een rugzak

Wie te veel wordt afgeleid van de groep en haar politiek, staat helemaal onderaan op de sociale ladder. “Bij ons is dat Chita, het buitenbeentje van de groep. Als jonge puber kwam hij dertig jaar geleden toe in ZOO Antwerpen. Zijn menselijke pleegouders vonden het niet langer haalbaar om hem in hun huis te houden. In zijn rugzak zat zijn bestek, zijn tandenborstel, zijn yoghurtje voor ’s avonds, zijn wc-potje. Hij had tijdens zijn vormende jonge jaren nooit de kans gekregen om chimpansee te zijn.” Chita moest dus leren om aap tussen de apen te worden. “Maar dat verloopt natuurlijk moeizaam als je als wereldvreemde in zo’n samenleving terechtkomt. De andere chimpansees merken ook dat Chita anders is. Hij moest met vallen en opstaan zijn plaats vinden. We zijn blij dat hij zich na al die jaren staande heeft weten te houden”, legt Van Elsacker uit.

Al blijft Chita wel worstelen met de verleiding om op te trekken met mensen. “Dat is heel verstaanbaar wanneer je naar zijn geschiedenis kijkt, maar het is een bijzonder grote hindernis in zijn leven als chimpansee tussen de chimpansees. Elke keer wanneer een mens in interactie gaat met een chimpansee, leidt dat hem of haar af van de gang van zaken. En dat heeft wel degelijk impact, want zo kan het dier signalen missen vanuit de groep. De dieren zijn dan immers niet meer bezig met hun kerntaak: het vormen van een (politieke) eenheid. Je kan als chimpansee ook niet rekenen op die connectie van buitenaf wanneer er een probleem ontstaat in de samenleving. Want de bezoekers komen en gaan, maar de chimpansees leven 24 op 7 met elkaar samen. Kortom: als een chimpansee banden gaat smeden met iemand van buitenaf, dan heeft hij of zij in een verkeerde relatie geïnvesteerd. Daartegen moeten we Chita beschermen!”

Contact verboden

ZOO Antwerpen benadrukt dan ook dat het belangrijk is dat de dieren zich vooral op hun eigen samenleving kunnen richten. Zij vragen expliciet aan bezoekers om geen contact te zoeken en niet in interactie te gaan met de mensapen. “We bevelen het zeker aan om op bezoek te komen bij onze mensapen en ter plaatse bij te leren over de dieren. Maar bezoekers moeten zich er steeds van bewust zijn dat hun rol buiten de chimpanseesamenleving ligt.”

Een boeiend bezoek aan onze mensapen staat of valt volgens de dierentuin niet met oogcontact of interactie tussen mens en dier. “Als je een klein beetje afstand neemt om te ontdekken hoe de chimpansees onderling samenleven en welke subtiele interacties zich allemaal tussen hen afspelen, dan krijg je zoveel interessante momenten te zien. Dat is eigenlijk wat ons vooral moet boeien: hoe de chimpansees onderling in hun (politieke) leven staan.”

Meer dan 30 jaar onderzoek

Al meer dan dertig jaar doet ZOO Antwerpen en ZOO Planckendael uitgebreid onderzoek naar het gedrag van mensapen in het algemeen, en naar chimpansees, bonobo's en gorilla's

Met dank aan onze structurele partners

Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen vzw
ZOO Antwerpen | ZOO Planckendael | Elisabeth Center Antwerp

Koningin Astridplein 20-26 | B-2018 Antwerpen | België | T +32 (0)3 202 45 40 | F +32 (0)3 231 00 18
RPR Antwerpen 0404.697.757 | IBAN BE54 4096 5906 2197 | BIC KREDBEBB

♻️ Steun het milieu en gebruik zoals de KMDA milieuvriendelijk papier

in het bijzonder. Niet alleen binnenin haar eigen parken, ook in andere dierentuinen en in de natuur observeert ZOO Antwerpen mensapen en hun onderlinge relaties.

Voor meer persinformatie kunt u contact opnemen met de persdienst: 0476/32 45 77.

Met dank aan onze structurele partners

Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen vzw
ZOO Antwerpen | ZOO Planckendael | Elisabeth Center Antwerp

Koningin Astridplein 20-26 | B-2018 Antwerpen | België | T +32 (0)3 202 45 40 | F +32 (0)3 231 00 18
RPR Antwerpen 0404.697.757 | IBAN BE54 4096 5906 2197 | BIC KREDBEB

♻️ Steun het milieu en gebruik zoals de KMDA milieuvriendelijk papier.